

Quantum Romanorum, quod fuit in Occidente, & hoc fuit robustum & diuturnum magis aliis.

Regnum à Populo Romano ceptum est & auctum post Punica bella & Macedonicum, Republica Romana libera existente: sed post bellum civile inter Cæsarem & Pompejum, Cæsar victor se Dictatorem fecit invito Senatu; quia dictatura Magistratus erat potestatis plenissima, nec se Cæsar ab illo officio abdicabat, quamobrem Cæsar est Senatorum conspiratione occisus, ut libertate solita potirentur.

Marcus Antonius cum exercitibus Cæsareis & favore plebis insurgens cepit persequi Cæsaris occisores.

Senatus timens Antonium eis adversum illius ceptis obviare decrevit, & consulto Gajum Octavium Cæsarem natum ex Atia filia Juliae sororis Julii Cæsaris, illius hæredem, ut inter eos, qui ad vindictam necis Cæsaris studebant, esset dissidium, Principem elegerunt Senatus; Antonium hostem publicum judicarunt, qui Senatus decreta calcaret persequens Cæsaris occisores.

Mortuis Consulibus apud Mutinam, ubi bellum inferebatur contra Antonium. Octavius Cæsar principatum legionum accepit: tandem operâ Lepidi, qui fuerat Magister militum Cæsaris Dictatoris, Cæsar Octavius & Antonius in concordiam devenerunt, & perditis occisoriis Cæsaris, inter se Rempublicam Romanam diviserunt, ut Antonius in Asia, Octavius in Europa, & Lepidus in Lybia Principatus tenerent, mox discordantibus illis facti sunt hostes.

Anno XII. à nece Cæsaris Kalendis Sextilis, idest Augusti deserto apud Ægyptum Antonio à suis exercitibus confugientibus ad Cæsarem Octavium, Antonius se peremit rerum desperatione.

Octavius Cæsar Ægyptum obtinuit, Romam rediit, tunc ei à Senatu & Populo Romano Octavo Idus Januarii collata est summa potestas, & factus est Monarcha Princeps Romanus.

Nominatus est autem Dictator, Augustus, idest factus Augurio; nam ea, quæ fiebant tunc finè Augurio, vitio facta reputabantur. Dictator, hoc est, Imperator. Atque hoc est principium Romanorum Augustorum, ob hoc sunt alii nominati Augusti. Hactenus erat Cæsar Octavius, quia hæres Cæsaris institutus cum nomine Cæsaris fuit; nunc autem Augustus ob dignitatem collatam: & majus est esse Augustum, quam Cæsarem. Olim Cæsar dicebatur ab Augusto vel ab exercitu Princeps electus; sed Augustus, cui Senatus Romanus consensum & auctoritatem contulisset: Augustus Cæsarem creare poterat, non Cæsar Augustum, & Augustus Augustum creabat, ut Diocletianus Maximianum Augustum, & Cæsares Valerium & Constantinum.

Augustus quoque successores unum vel plures instituebat, ut prius Augustus Tiberium, Tiberius Gajum, Theodosius filios, Tiberius Secundus Mauricium generum, Carolus etiam Lodovicum.

Si Augustus successorem non reliquerat, aut culpis majorum descendentes ex genere Augustorum respuebantur à Romanis, tunc exercitus eligebat Cæsarem, & Senatus, si sibi placebat, illum appellabat Augustum: & licet interdum duo vel plures essent Augusti, tamen Imperium unum erat.

Sed Augusti ut facilius possent comprimere

A Barbaros Orientis secundam à Roma sedem posuerunt in Thraciæ urbe Constantinopoli, & ibi plurimum habitabant.

Sed cum tempore Caroli Magni Regi Franciæ à Longobardis Italia & Romana Ecclesia premerentur, nec Augusti in Thracia morantes opem ferrent oppressis; Romani, consensu Imperatoris, & operâ Pontificum Romanorum, dividentes Imperium, Imperatorem sibi Occidentis Imperii creaverunt, quod dicitur Imperium Romanorum, & primum Karolo Pipini filio Regi Franciæ, & in successores illius dignitas est collata.

Leo Tertius Papa Romanum Imperatorem Carolum de Imperio coronavit.

B Successit in Imperio proles Karoli Lodovicus & cæteri usque ad Lodovicum Tertium filium Arnulphi, tunc illius ignavia hoc Imperium Occidentis partitum est aliquo tempore, ut aliqui imperarent in Italia, aliqui in Germania usque ad tempus primi Ottonis genere Germanici, qui fuit Augustus; nam deficientibus Francis & Italicis ad opem Ecclesiæ Romanæ (vocati sunt) Germani, quorum meritis ab Ecclesia Romana, & ab aliis jus in hoc habentibus obtinuerunt jus & potestatem eligendi Augustum. Verumtamen cum olim de institutione decedentis & voluntate succederetur in Imperium, nunc per electionem Procerum jus in hoc habentium Imperator eligitur.

Utrum dignius Imperium.

Q uæsitum est horum duorum Imperiorum utrum dignius; nam quidam dicunt, quod Orientis Imperium, quia Imperatores Romani tunc Monarchæ portionem Imperii sibi elegerunt potissimam, Occidentali parti renunciantes, & Augustus integer in Oriente remansit. Mea quidem sententia est hæc, Occidentale dignius illo fore, quippe Respublica & Senatus Imperium constituere Romanum & ubi Roma & Senatus, ibi est stipes Imperii: in Constantinopoli non est (nisi) ramus. Occidentale Imperium pater est, Orientale est filius; & quia ex patre filius est, non pater ex filio. Tanquam pater, dignius approbatur Occidentis sive Romanorum Imperium. Populi & Senatus Romani ac Pontificis Summi auctoritate fultus est hic stipes & radix Imperii; in Oriente est truncus: & ubi radix ibi vigor. Ramus à stipite cæsus arefcit, abscisso ramo viret stipes & pullulat. Quamobrem meâ sententiâ hoc Occidentale Imperium Orientali est dignius judicandum.

Diviso Imperio in duas partes Karolus Rex Franciæ primus fuit Romanorum Imperator, & nominatus est Augustus.

E Karolus Pipini filius Rex Franciæ coronatus de Imperio à Leone III. Papa Anno Christi DCCCIII. vixit Imperator annis XIII. nam obiit anno DCCCXIV. Kalend. Februarii.

Post mortem patris Pipini Karolus regnavit in Francia cum fratre suo; mortuo fratre solus regnavit.

Anno Christi DCCLXXII. cepit regnare Karolus in Italia & regnavit annis XXXIII. cum jam ante regnasset in Francia annis VI. sed Anno Christi DCCCV. Regnum Italiæ resignavit Pipino filio suo secundo, in quo regnavit annis VII.